

פ ר ט י - כ ל
ישיבה מח/שכ"ז של הממשלה
י' בסיון תשכ"ז - 18.6.67
(לפני - הצהריים)

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר, ז. ארן, מ. בגין, י. בורג, מ. בנטוב, י. ברזילי,
ח. גבתי, י. גלילי, מ. דיין. ז. ורהפטיג, י. ישעיהו, מ. כרמל, פ. ספיר,
מ. קול, ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא, ז. שרף, א. ששון.

נעדרו השרים: א. אבן (בחול),
י. אלון,
י. ספיר,

י. עוזאי - מזכירת הממשלה
י. הרצוג - המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה
א. לבבי - המנהל הכללי של משרד החוץ

סדר היום:

550. המושב המיוחד של עצרת או"ם
551. הרכב המשלחת של חברי-כנסת לעצרת או"ם
552. הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון
והמשפט (מס. 11);
הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס. 7);
הצעת חוק השמירה על המקומות הקדושים
553. הצעות ועדת השרים לענייני בטחון מיום ז'
בסיון תשכ"ז (15.6.67)

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני פותח את הישיבה. היום תהיינה לנו שתי ישיבות, וישיבה אחת תהיה במסגרת ועדת-שרים לענייני בטחון. כך יהיה לנו מה למסור לעתונות, אבל אותם העניינים שנטפל בהם כוועדת-שרים לענייני בטחון, חל עליהם מה שחל על ועדת-השרים לענייני בטחון, ואין פירסום לעתונות.

את סקירתו של שר-האוצר נדחה לישיבה השניה, אבל ייתכן שכמה מהדברים בסקירתו של שר-הבטחון על המצב בשטחים המוחזקים בידי צה"ל, כן יהיו לפירסום.

שר הבטחון מ. דיין:

חלק מהדברים אני כן מעוניין בפירסומם, כי הם דברים טובים, אולי את הדברים הלא-טובים לא רצוי לפרסם. נחליט אחר-כך מה נפרסם.

550. המושב המיוחד של עצרת-או"םשר הבריאות י. ברזילי:

הייתי מציע שבכל-זאת נתחיל בעניין מושב האו"ם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שר-החוץ היה נאלץ לנסוע אתמול, מר לבבי ימסור לנו סקירת-ביניים, על-סמך המיברקים והידיעות שקיבלנו.

המנכ"ל מר א. לבבי:

אמסור קודם-כל בעניין עצרת-האו"ם עצמה. מסתמן

גל מדאיג של אינטרסים שונים שמחלישים את הנטיה להתייבב לצידה של ישראל. אעמוד בקצרה על האינטרסים האלה. יש מדינות אשר מתחילות להיות מושפעות על-ידי האינטרסים של הנפט, אחרות על-ידי האינטרסים של הספנות. ושוב, מדינאים שדואגים לכך, שמא עמדה תקיפה בנושא המזרח-התיכון תלבה מחדש את המלחמה הקרה. אחרים נאחזים בעקרון השלימות הטריטוריאלית שלדעתם נמצא בסכנה.

כמובן, יש התעוררות גדולה בעניינים הדתיים, גם מצד הנצרות וגם מצד האיסלם, והגישה המיוחדת של צרפת לעניין המקומות הקדושים נותנת את אותותיה במדינות רבות. וכן יש נסיון בין מדינות שונות, דווקא ידידותיות, בכל-זאת להציל את פני האומות-המאוחדות, ועל הכל פועלת השאיפה להציל עמדות בעולם הערבי, לא להפקיר כביכול את העולם הערבי כולו להשפעה סובייטית.

אם לתרגם את הדברים הללו קצת ללשון הגושים ומספרי המדינות: אולי אנחנו ניתקל בשלב זה בקשיים באפריקה. להוציא שתיים-שלוש מדינות חשובות, היתה העמדה שלנו באפריקה מבוססת בעיקרה על המדינות הפרנקופוניות, כשמונה-עשרה במספרן, שאליהן היינו מצרפים גורמים אפריקניים אחרים, יותר הססניים. בכל המדינות הפרנקופוניות, בלי יוצא-מן-הכלל, כולל הידידותיות ביותר מתוכן, כגון: מאלאגש, נתקלנו בפעולה של השגרירים הצרפתיים, שהיא למעשה פעולה מנטרלת, אולם התוצאה של הפעולה המנטרלת מבחינתנו היא קשה. ההסברים הם הסברים מכל הסוגים, הסברים דחוקים ביותר. אבל בשלב זה אנחנו מוכרחי להציב סימן-שאלה גדול לגבי התנהגותן של מרבית ארצות-אפריקה בעצרת זו.

סימן מדאיג נוסף היתה ההצבעה של שלוש חברות אפריקה במועצת-הבטחון. לא הופתענו על-ידי ההצבעה העויינת של מאלי, שתמיד נמנית עם המחנה הערבי, אבל גם ניגריה וגם חבש הצטרפו בהצבעה לאותו חלק של ההצעה הסובייטית שמדבר על נסיגת הכוחות. לא הצטרפו לגינוי, אבל הצטרפו לחלק המדבר על נסיגת הכוחות. הסיבות לכך - לא כדאי להטריד בזה את הממשלה, אולם כמובן שהאימפקט הזה של הצבעה אפריקנית לא-חיובית במועצת-הבטחון, היא סימן מדאיג נוסף.

אנחנו עשינו חישוב ראשון, ואחר-כך קיבלנו אינפורמציה על חישובים שערכו הערבים, והגענו למספרים דומים מאוד לגבי ההתחלה, והיא אומנם מסמנת את האופי המעורפל של העצרת הזאת בכך, שלמעשה רק כמחצית חברות-האו"ם אפשר לשער לגביהן פחות-או-יותר את עמדתן.

הערבים מתחילים עם הגוש הקלסי שלהם, שעומד לרשותם תמיד, ואלה ארבעים הקולות של הערבים, קולות הקומוניסטים, הקולות המוסלמיים, פלוס קולה של הודו. אלה הקולות שעומדים לרשותם. אנחנו לא רואים ברגע זה יותר מ-20-25 קולות פחות-או-יותר סבירים, אולם הגוש העיקרי בזה הן ארצות אמריקה-הלטינית, שנוטות לצדנו, בעיקר מטעמים אנטי-סובייטיים.

אלא שפה מתעוררת בעייה נוספת, והיא הבעייה הקתולית, שהיא חשובה מאוד באמריקה-הלטינית, והיא חשובה גם בכמה מארצות מערב-אירופה, שאנחנו מקווים להסתייע בהן.

הגישושים והמגעים והידיעות שליקטנו עד עכשיו על עמדת הוואתיקן הן דו-משמעיות בשני מישורים. ראשית, ברור שבתוך הוואתיקן יש התרוצצות של שתי קבוצות, קבוצה שנוטה יותר להשלים עם המצב ולהגיע לידי הבנה עם ישראל, ואחרת שהיא קשיחה מאוד, ובכל-מיני תככים מנסה לגייס דיעות נגדנו. זו הדו-משמעות של הדיאלקטיקה הראשונה.

יש עוד דבר, בסופו-של-דבר נדמה לי שהוואתיקן משחק משחק של "המתן וראה" במידה מסויימת, והמאבק בין שתי הקבוצות הללו יוכרע לאור ההתפתחות בעצרת ולאור דעת-הקהל שתתגבש.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

מאבק על מה?

המנכ"ל א. לבבי:

מאבק על עמדה שתהיה נוטה להשלים עם מעמדנו בעיר-העתיקה, עם אילו-שהם סידורים לגבי המקומות הקדושים, ולא להפוך את זה לאמצעי נגדנו, ועל הדבר הזה יוכרע באותו רגע, כאשר יראו שמדינות קתוליות מוכנות להתייצב לצדנו, כמו מדינות אמריקה-הלטינית, איטליה וכו'.

אשר לבריטניה, כאן יש פנים לכאן ולכאן. ברור לגמרי שלפחות שר-החוץ של בריטניה מאוד מודאג מכך, איכשהו להציל את פני בריטניה העומדת על האינטרסים שיש לה בקשר לענייני-הנפט, ועל הנטיה המיוחדת לדאוג לממלכה הירדנית. לדוגמה, הוא מצא לנכון להכריז בעצם הימים הללו על פינוי עדן בינואר 1968, אם כי הוא שומר לעצמו איזה סידורים בטחוניים, לא מתוך עדן עצמה, ויש לקשור זאת עם ההצהרה שלו הבוקר בעניינים הטריטוריאליים, וכאן הוא כנראה מתייחס לירדן, כי בעניין זה היו שדרים שלנו חצי-רשמיים.

לגבי איטליה, ברורה לגמרי העמדה של פאנפאני, שמחפש בכל-זאת אחיזה בעולם הערבי, גם העניין של הוואתיקן וגם האינטרסים הכלכליים שלו.

גם בסקנדינביה יש עדיין בעיות, ואם להביא רק דוגמה אחת, ידידתנו הטובה נורבגיה מרבה לדאוג לאינטרסים של הספנות שלה בקשר עם סגירת התעלה, והיא התחמקה מבקשתנו לייצג את האינטרסים שלנו ביוגוסלביה, והיינו צריכים לפנות למדינה אחרת. והנורבגים עשו זאת מתוך הנמקה: א) שהם לא-כל-כך רגילים לעשות דברים כאלה; ב) אמנם זה דבר טכני, אבל עלולים לראות בזה פגיעה בערבים וכו'.

מה הקו של ברית-המועצות? היו כבר פגישות בעצרת בין נציגים סובייטיים והקבוצה הערבית כולה, והדברים שנאמרו שם הם הדברים הבאים: ראשית, שברית-המועצות רוצה לשקם את הצבאות הערביים שנפגעו, ויש אפילו ידיעה שאף הציעו לחוסיין סיוע לשיקום צבאו, אם כי הוא כנראה לא קיבל. אבל בכל-אופן, זה חל על צבאות מצרים וסוריה, ובנדון זה יש בוודאי לגורמי-הבטחון שלנו הצעות לגבי האפשרויות המעשיות; שנית, הם מפתחים פעולה נמרצת כדי לבודד את ארצות-הברית לגמרי מאותן הארצות הערביות שיש להן מסורת פרו-מערבית. מדינות כמו מארוקו, תוניסיה ולוב, כדי שיכירו מי הם הידידים האמיתיים של הערבים. שלישית, הסובייטים אומרים לערבים כי הם מצפים לעצרת קשה, אבל עצרת שהם ינסו לקצר אותה, ועצרת שבעקבותיה מקווים שתבוא דרישה לנסיגת הכוחות הישראליים, דבר שישנה את המצב במידה ניכרת.

עכשיו לגבי ארצות-הברית, עמדת-היסוד של ארצות-הברית היא, שהיא חפצה לשתף אתנו פעולה כדי לכוון את העצרת קודם-כל להדיפת ההסתערות הסובייטית; שנית, כדי שלא יקרה בעצרת דבר שמונע מימוש היעדים המשותפים, לאמור, לסיים את המשבר הנוכחי בעשיית צעד קדימה, צעד קונסטרוקטיבי, ולא בנסיגה לעבר הטראגי.

אם זו העמדה היסודית של ארצות-הברית, כפי שהם מוסרים לנו עליה, הרי מצטרף לזה לחץ רב לגבי הנכונות שלנו לשתף פעולה עם ארצות-הברית בכמה וכמה נושאים. קודם-כל הנושאים האלה הם נושאים שהם מסמנים אותם כנושאים של הדמות הישראלית בדעת-הקהל בעולם ובארצות-הברית פנימה, כגון: יחס ישראל לאוכלוסיה הערבית הנמצאת כעת תחת ממשל צבאי ישראלי; פרשת החיילים המצריים במדבר-סיני; פרשת ההתקפה על האניה האמריקנית; פרשת ארמון-הנציב; ומעל לכל, מישאלה חוזרת בדבר הימנעות ישראל מליצור מצב של התגרות וגירוי ערב ובזמן העצרת ועם פתיחתה, שיהיה בו משום הטלת אתגר בפני מדינות העולם המתכנסות שם, כאילו ישראל, תוך התעלמות מדיונים אלה, חפצה ליצור עובדות ולא לשים לב לעצם קיום הדיונים הללו ולמהלכם.

זה חל לגבי הצהרות שונות, וזה התחדד במיוחד ביום או ביומיים האחרונים בשיחה שהיתה לשר-החוץ של ארצות-הברית, ראסק, ולשיחה אחרת שניהל לפני הנחיותיו השגריר כאן, בשאלת השמועות כי ישראל חפצה, עם פתיחת העצרת או ערב העצרת, לנקוט צעדים פומביים רשמיים בשאלת ירושלים.

הוויכוח בשלב זה הוא ויכוח על תכסיסים ועיתויים. הטענה האמריקאית היא: אם אתם רוצים שאנחנו נרוויח זמן בשבילכם כדי להגיע לאפשרות של פתרון של ממש, אתם צריכים לתת זמן גם לנו, ואתם לא יכולים להציג אותנו במצב שאנחנו למעשה הופכים לגורם מבודד, למצב שבו כבר היינו - כך טוענים האמריקנים - ביסודו של דבר, למרות המפלה הסובייטית במועצת-הבטחון, כי אותה הצעה שהביא גולדברג איש לא היה מוכן להתייחס אליה. האמריקנים אומרים שהם פעלו פעולה נמרצת, על-כן אינם מוכנים להעמיד את הדבר הזה למיבחן בעצרת, כי לדעתם, אם המיבחן יהיה על-כך, צפויה לו מפלה מחפירה.

הכוונה היא לקשור ארבעה דברים יחד: הפרדת הכוחות, הבטחת הזכויות הבינלאומיות, משא-ומתן והסדר לשלום. זו התיזה של גולדברג, היא נשארה התיזה של ארצות-הברית, אבל לגבי האפשרויות להתקדם בה, הם אומרים מה שהם אומרים. הם נחלו כבר מפלה, אולי כתוצאה מטעות תכסיסית שלהם, בקשר עם עצם כינוסה של העצרת, כשרוב מכריע של המדינות הצביעו בעדה, ואמריקה הסתייגה אחרי היסוס.

יש ידיעה אחרונה שנשיא-ארה"ב אינו חפץ שארצות-הברית תהיה הנואם הראשון בעצרת, אינני יודע משום מה, הוא תולה תקוות בזה שתהיה התקפה של רוסיה על ישראל, וזה יעודד את דעת-הקהל שלו, וישראל תופיע כמדינה קטנה שמתייצבת מול כוח אדיר, ואז הדובר שלו ייכנס למערכה.

המישאלה המרכזית היא, בשלב הנוכחי, כי ישראל עם התחלת העצרת תימנע מפעולה פומבית רשמית בעניין ירושלים. הדבר הזה הגיע לידיעת האמריקנים כנראה מתוך פירסומים שהיו בעתון "הארץ", אבל אין בטחון שזה המקור היחידי שהיה לרשותם. בכל-אופן, הם אתמול פתחו בעניין זה בפעולה נמרצת מאוד.

בסיכום אומר, שההערכות שנתתי הן יותר אופטימיות מאלו של גולדברג, שלפי הערכת שר-החוץ והערכתנו כן, בשלב זה הוא מחונן אולי בפסימיות מוגזמת, ואנחנו משתדלים לעודד אותו. אבל גם התיאור שנתתי מעורר הרבה דאגות.

ועכשיו שאלת-השאלות זה האימפקט האפשרי של ההתפתחויות בעצרת בתחום האמריקני, באשר בשלב זה ברור לגמרי שרק ארה"ב היא ההולמת ומנטרלת בסופו של דבר את בריה"מ, והיא שיש ביכולתה לסייע לישראל במידת הצורך.

הדאגה פה רבה. הערכת הנשיא כנראה, שכדי להמשיך בקו הפרו-ישראלי שלו, כפי שהוא חושב שהוא פרו-ישראלי, כי הוא ביסודו בכל-זאת כזה, כפי שהוכח במועצת-הבטחון, הוא אינו יכול להרשות לעצמו מפלה ישראלית-אמריקנית בעצרת, כי ההדים של דבר זה בקונגרס ובדעת-הקהל האמריקנית בכלל עלולים להיות לדעתו חמורים ביותר.

להערכה זו שותף, אגב, גם מק ג'ורג' בנדי, שגילה עצמו דווקא בימים האחרונים, כאחד מעמודי-התווך של קו תקיף לישראל, אם כי הוא נמצא בוועדה מיוחדת שבודקת את המצב. על-כן המצב בעצרת יש לו השלכה, לפי הערכתנו, חמורה מאוד, על עתיד מדיניות אמריקה במשבר המזרח-התיכון.

דבר אחד שאני רוצה להזכיר, שהוא נושא שאנחנו לא יודעים עליו לא-כלום, הרי זה הנושא, אם אמנם קוסיגין התכוון, נוסף על מסע תעמולתי אדיר, שהוא בוודאי יפתח בו בעצרת, גם לאיזה שהם מגעים עם ממשלת-ארה"ב. אנחנו לא יודעים זאת, אנחנו לא יודעים מה יכול להתפתח מהמגעים הללו. דבר יחיד שאפשר לומר, שכאשר שאלנו את מק ג'ורג' בנדי, והבענו את בטחוננו, שאם יהיה דו-שיח אמריקני-רוסי, ואם יעלו כל-מיני בעיות, אנחנו מביעים בטחוננו שאמריקה תעמוד איתנה לצד האינטרסים של ישראל, על זה באה התשובה: אין אמריקה מפקירה את האינטרסים של ידידיה (מצטט מתוך מברק) - אני מוסר דברים בשם אומרם.

אולי עוד על הפעולות שלנו. הפעולות שלנו הן אלו: הורכבה המשלחת מטעם משרד החוץ, שהיא אולי החזקה ביותר שהיתה במשך שנים רבות. יש פה הצעה ביחס לצירוף חברי-כנסת, שראש-הממשלה בוודאי יביא.

השר אבן ינאם מחר אחר-הצהריים, ואחד הדברים שהוא יאמר יהיה, שלא ניסוג בשום תנאי. כדי להרתיע בכל-זאת את הזרם הזה, הוא רוצה להציג מיד את התנגדותנו.

אנחנו מארגנים שליחויות מיוחדות לכל חלקי תבל, וננסה לכסות מכסימום של מדינות.

שר המשטרה א. ששון:

השר אבן ינאם אחרי קוסיגין?

המנכ"ל מר א. לבבי:

כן. על-ידי זה שהאמריקנים הסירו את עצמם, הם היו רשומים ראשונים, יש פה בלבול שעוד לא ברור לי. על-כל-פנים שר-החוץ ינאם מחר אחר-הצהריים.

אנחנו גם הוצאנו תדריכים לבירות באמצעות השגרירויות והנציגויות, וממציים את כל האפשרויות שיש ברשותנו. אנחנו מתרכזים עכשיו בהכנת שני מיני חומר בכתב. חומר אחד כדי להוקיע את התוקפנות הערבית שגרמה למשבר הנוכחי, וחומר אחר שצריך להטיל את האחריות על ברית-המועצות להחרפת המשבר הזה, ומשתמשים בזה בצורות שונות. כדי להרוויח זמן שלחנו חומר זה לנציגויות, כדי שישתמשו בו עד שיהיה חומר מושלם יותר.

לפני כאן הרשימה המוצעת של חברי-הכנסת, אשר הוכנה על-ידי שר-החוץ לפני צאתו.

אני מבקש לקרוא שני פסוקים ממיברק של שר-החוץ אבן, אשר נתקבל הלילה: א) חשוב שמישיבת-הממשלה ייצאו דברים ברורים על יחס הוגן לתושבים, על אי-רצון לעודד גירושים ועל יחס של כבוד למקומות הקדושים. עיקר הדאגה היא שמא נפסיד את הגוש-הלטיני וכמה אירופאים על-ידי מעשים הפגנתיים

בעניין ירושלים. יש מידה רבה של השלמה עם המציאות הקיימת, חשוב לא לעשות מעשים הפגנתיים מרעישים בשבוע זה; ב) אני ממליץ שכל תחיקה הכרחית תקבל אופי פונקציונלי מינהלי ותישקל אפשרות להחיל אותה לא רק על ירושלים בלבד, כי אם כל כל השטחים בהם יש צורך להסדיר ענייני-ממשלה יסודיים.

551. הרכב המשלחת של חברי-הכנסת לעצרת האו"ם

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש כאן שני דברים, הצעת-צירוף חברי-כנסת למשלחת לעצרת. אבל יש דבר קודם, ששלעצמו חשוב. היתה ועדה אשר הכינה שלושה חוקים, והכוונה היתה להביא זאת השבוע לכנסת. הבינותי מדברי מר לבבי, כי מתוך המיברקים משיחות עם ידידינו בארצות-הברית, מתברר שהם היו מבכרים - אם לדבר בלשון עדינה - שלא נעשה זאת דווקא לפני פתיחה העצרת, כי זה עלול להכביד עליהם.

ההצעה היא לצרף את חברי-הכנסת הבאים למשלחת לעצרת האו"ם: ג. מאיר, ד. הכהן, א. רימלט, ג. האוזנר, י. רפאל וי. חזן. אמש בלילה טילפן אלי ח"כ חזן והתחנן על נפשו. יש לו עניינים מאוד חשובים ובווערים, והוא מבקש שהפעם ננהג יוצא-מן-הכלל, מאחר שפעם הוחלט בממשלה שלעצרת-האו"ם נוסעים רק חברי ועדת-החוץ-והבטחון של הכנסת, ונדמה לי שפעם כבר עשינו יוצא-מן-הכלל, ושניתן הפעם לחה"כ נ. פלד לנסוע במקומו.

אמרתי לחה"כ חזן שאביא זאת לישיבת-הממשלה.

ראיתי שחשוב לו מאוד לא לנסוע, בגלל עניינים שיש לו כאן. אני מביא בפניכם את ההמלצה לצרף למשלחת את חה"כ נ. פלד, שהיה שגריר, ושמעתי עליו טובות.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

למרות זאת אני בעד זה שח"כ חזן יסע.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הוא לא יסע.

השר מ. בגין:

ביחס למשלחת הפרלמנטרית, אני מבקש להגדיל את מספר החברים משה לשבעה. אם זה על בסיס סיעתי, ומשתתפים במשלחת שני חברי ועדת-חוץ-ובטחון מהמערך, ואחר-כך יש חבר אחד מכל סיעה, אני חושב שלפי המפתח מגיע לגח"ל שני נציגים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מציע שקודם-כל נגמור בעניין ח"כ פלד. האם

יש מתנגדים?

השר מ. בגין:

אני בעד פלד.

שר האוצר פ. ספיר:

אני בעד פלד.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני בעד חזן, אבל לא אצביע נגד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מבין שאין התנגדות לצירופו של חה"כ פלד,
אי-אפשר להכריח את חה"כ חזן לנסוע.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

האם אין מקום להוסיף את חה"כ סנה למשלחת:
חברי-הכנסת ממק"י הוכיחו יחס חיובי, ואולי יש מקום לכלול גם אותם?

שר האוצר פ. ספיר:

הוא איננו חבר-כנסת.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אז את מיקוניס.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זו הצעה.

אשר להצעתו של השר בגין, שכיוון שמהמערך נוסעים שני חברים, הוא חושב שגם מסיעת גח"ל צריכים לנסוע שניים, אינני יודע אם זה הוסכם עם שר-החוץ.

השר מ. בגין:

לא. אבל בשעתו הוסכם שבמשלחת של שבעה חברי-כנסת יהיו שניים מסיעת גח"ל. אם היינו מקבלים את הכלל שללא הבדל מספר החברים בסיעה, נוסע מכל סיעה אחד, היינו מקבלים זאת. קודם דובר על שלושה חברי-כנסת, אחר-כך הוסכם שיהיו חמישה חברי-כנסת, ולבסוף אני רואה שיש ששה חברי-כנסת. אם לא נתקבל הפרינציפ הזה של נציג אחד מכל סיעה, אני סובר שיחס נכון לנציגות בכנסת מחייב שני נציגים מסיעת גח"ל, כי מדוע לסיעה של 23 חברי-כנסת יהיה נציג אחד, ולסיעה של 11 חברי-כנסת או תשעה או חמישה חברי-כנסת, גם-כן נציג אחד?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

ברצוני רק להעיר שאין סיעה של 11 חברי-כנסת, אנחנו עכשיו גוש דתי של 17 חברי כנסת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

עוד לא הודיעו על-כך בכנסת.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

נודיע.

השר מ. בגין:

אני מבקש לקחת בחשבון שאנחנו גוש של שתי סיעות.

השר י. גלילי:

העובדה היא שבמשלחת-המערך אין איש אחדות-העבודה, ואם יוחלט על תוספת לגח"ל, אני מבקש עוד תוספת.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מבקש לשאול שאלה, אם כי אין לי בעניין זה כל הצעה. נדמה לי שאני היחידי ששמתי לב שמסיעת רפ"י אין אף חבר.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לא היחידי.

שר הבטחון מ. דיין:

אבל איש לא דיבר על זה. אני מציג שאלה, ואיני מציע או מבקש לצרף חבר רפ"י. אבל אני שואל את אלה שהרכיבו את המשלחת. אילו רצו לצרף חבר רפ"י מוועדת חוץ ובטחון, היחידי שיכול לבוא בחשבון הוא שמעון פרס. איני מציע זאת, אבל אני שואל אם מצאו שאינם מתאים לכך, אז אינו צריך לנסוע. אם מצאו שהמשלחת גדולה מדי, צריך לבחון זאת לפי מספר חברי המשלחת ולא לפי סיעה. אם יש סיבה אחרת הייתי רוצה לשמוע אותה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אליבא דאמת, אני שאלתי בעניין רפ"י ונאמר לי שח"כ פרס נוסע לארצות חשובות מאוד, שיש לו שם קשרים חשובים.

השר מ. בגין:

לאן הוא נוסע?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לאיטליה, לצרפת ולגרמניה, שלוש ארצות שהן חשובות לנו ביותר. מלבד השר דיין היה עוד מישהו ששאל על כך וקיבל תשובה. אני חושב שהנסיעה לארצות אלו חשובה יותר מאשר להיות חבר במשלחת הכנסת לאו"ם.

המנכ"ל מר א. לבבי:

גם סגן יו"ר הכנסת מרפ"י נוסע לכמה ארצות במזרח

הרחוק.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אם חבר סיעת גח"ל מודיע שהן שתי סיעות נפרדות, אני מסתפק בהודעה שאנחנו עכשיו גוש של 17 חברי-כנסת, בלי לחלק אותם לסיעות. אבל אם זה כך, אני חושב שצריך להיענות לבקשה זו, כי ברור שגם בממשלה משתתפים נציגי שתי המפלגות, ואז יש זכות לכל אחת מהן לנציג, אם המשלחת מורכבת

לפי ייצוג מפלגתי.

שר האוצר פ. ספיר:

אני מציע כי ראש-הממשלה, שהוא גם ממלא-מקום שר-החוץ, אחרי שהוא שמע את המשאלות השונות, יחליט בעניין המשלחת הפרלמנטרית לאו"ם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני רוצה. בינתיים היתה כאן הצעה, אם כי השר דיין הציג זאת בצורת שאלה...

שר הבטחון מ. דיין:

אני באמת אינני מציע. אני רק שאלתי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

והשר גלילי אמר שאם תהיה היענות לבקשת גח"ל, גם לו תהיה הצעה לעוד איש מאחדות-העבודה, אז נגיע למשלחת של תשעה איש, ואם השר ורהפטיג מציע לצרף גם את חה"כ מיקוניס, זו תהיה משלחת של עשרה איש. אולי נחליט קודם-כל על מספר חברי המשלחת. אף-פעם לא הייתי במשלחת כזאת, האם אתם חושבים שמשלחת גדולה כזאת יכולה להביא גאולה לעולם או לעולם-היהודי? האם יש ערך רציני לחברי ועדה כזו, שנוסעים בפעם הראשונה? יש כמה חברים שיש להם כבר נסיון, ויש ערך רב לנסיעתם, אבל האם נסיעה כזאת של חבר-כנסת מיקוניס למשל, גם אם הוא ייפגש עם מיישבו מהמדינות הקומוניסטיות, יהיה בה כדי "להעביר אותן על דעתן" - כמו פולין, או אפילו רומניה, שבכל-זאת קבעה לעצמה עמדה עצמאית.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

זה אולי חשוב יותר בשביל המפלגות הקומוניסטיות במערב מאשר בשביל מדינות המזרח.

שר הסעד י. בורג:

אני מסתייג מההצעה הזאת ביחס לחה"כ מיקוניס, ואם כי יש הרבה נימוקים לכך, דומני שאינני צריך לפרט אותם. בנוגע להצעה, בין אם הוצגה בצורת שאלה או הערה, על-ידי השר דיין או על-ידי השר בגין - לדעתי צריכים להיות במשלחת חברים מכל הגוונים שיושבים כרגע מסביב לשולחן הזה, צריך שכולם ישאו בעול הזה. זה לדעתי הדבר הקובע, ומבחינה סידורית הייתי מקבל את הצעת שר האוצר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זוהי רשימה ששר-החוץ השאיר לי ב"ירושה", ואם ישנה הצעה שחה"כ פרס יצטרף למשלחת באו"ם אני אצביע בעד זה, ואז נצטרך לחפש מישהו אחר שיסע לצרפת, לאיטליה ולגרמניה. אני מניח שמי שערך רשימה זו העריך שאולי הוא יכול בארצות אלו להביא יותר תועלת. אם ישנה הצעה שהוא יסע, אני מוכן להצטרף, אבל בשאלה בלבד לא סגי. אי מניח שדיברו אתו לפני-כן.

המנכ"ל מר א. לבבי:

דובר איתו והוא הסכים לנסוע לארצות אלו, ונדמה

לי שהוא הערב מתכוון לצאת.

השר מ. בגין:

לא ברור לי מה משרד החוץ עושה, כי עד כמה שאני

יודע, גם חה"כ בן-אליעזר נוסע לצרפת.

המנכ"ל מר א. לבבי:

הוא נוסע למספר ארצות כולל: צרפת, בלגיה,

לוקסמבורג והולנד. הכוונה היא שהוא ישוחח עם חברי-הפרלמנטים שם.

השר מ. בגין:

אני מעוניין שחה"כ בן-אליעזר יסע עם המשלחת

לניו-יורק.

ראש הממשלה ל. אשכול:

איננו יכולים במסיבה כזו של 21 איש לקבוע את

הרשימה מי יסע לאן.

שר המשטרה א. ששון:

אני מציע להוריד את חה"כ דוד הכהן ולהשאיר נציג אחד מכל סיעה, ואז לא תהיה הבעייה של שני נציגים מהמערך ושני נציגים מגח"ל. לדעתי חה"כ הכהן יכול להביא תועלת רבה יותר בארצות שונות, ביבשת-אסיה וכדומה. אם יהיה צורך שיסע לעצרת, הוא יכול להתחלף עם הגב' גולדה מאיר, כי אני הבינתי שהיא לא תישאר שם כל תקופת העצרת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מוכן להסכים לזה, אבל הוא חושב שכיו"ר ועדת-חוץ-ובטחון הוא צריך לנסוע. אינני יודע אם אתה דיברת אתו וניסית לשכנע אותו, אני יודע שאחרים דיברו אתו, והיו כאלה שחשבו כי בתור יו"ר ועדת-חוץ-ובטחון הוא צריך לנסוע. אינני יודע כמה זמן תמשך עצרת זו, ואינני יודע כמה זמן חברת-הכנסת גולדה מאיר תישאר שם. אני חושב שאני פשוט אעמיד את ההצעה להצבעה.

השר מ. בגין:

אני מבקש את ראש-הממשלה לשקול אם זה עניין להצבעה או עניין של רצון טוב. אם הנציגות במשלחת היתה כללית, של נציג אחד לכל סיעה, ללא התחשבות בגודל הסיעה בכנסת, לא הייתי מעלה זאת. אבל אם אין הצעה כללית כזאת, אינני יודע למה צריך להתנגד לכך שלסיעת-גח"ל יהיו שני נציגים. אני בעד זה שגם נציג רפ"י יסע, אז יהיו שמונה חברים במשלחת. הוסכם בשעתו שבמשלחת פרלמנטרית של 7 איש יהיו 2 לגח"ל, ואותו הדבר נקבע לגבי המערך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני שומע זו הפעם הראשונה שהיה מקובל עד עכשיו

שבמשלחת פרלמנטרית של שבעה איש יש שניים למערך ושניים לגח"ל.

השר מ. בגין:

כך נקבע בכנסת לגבי כל משלחת פרלמנטרית.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

זה כשהיו שתי סיעות, גח"ל וליבראליים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מציע לשר גלילי להסיר את ההצעה שלו, כי

אחרת נגיע למשלחת של עשרה - שנים-עשר איש. או שאני יכול לקשור את ערעורו של

השר גלילי עם הצעת השר ששון, שאם נחליט שחה"כ הכהן לא צריך לנסוע במשלחת

לעצרת, נשאיר למערך להחליט על הנציג השני.

שר האוצר פ. ספיר:

עד כמה שאני יודע, חה"כ גולדה מאיר רוצה לחזור

כעבור כמה ימים אז אפשר לקבוע חילופין.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו יכולים לקבוע שאם חה"כ גולדה מאיר תחזור,

ינסע במקומה מישהו מהמערך.

השר מ. בגין:

אני מציע לצרף למשלחת את חה"כ בן-אליעזר.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

משהו לא מובן לי, לפי האריתמטיקה הפשוטה, אם לגח"ל מגיע שני נציגים בהתאם לגודל הסיעה בכנסת, הרי למערך מגיע יותר, אם זה הנימוק. לדידי אפשר היה לקבוע שיסע נציג אחד מכל סיעה. לדעתי הנימוק של השר בגין אינו עומד לביקורת, אף-על-פי-כן גם אם יציעו שני נציגים לגח"ל, לא אציע שיסעו ארבעה נציגי המערך. אני מדבר על העקרון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מאחר שהאריתמטיקה כל-כך פשוטה ואנחנו שומעים שחה"כ גולדה מאיר לא תישאר הרבה זמן בעצרת-האז"ם, ומספר החברים בסיעת המערך הוא בכל-זאת פי שניים ממספר החברים בסיעת גח"ל, אז למערך יש זכות לשלוח לפחות שלושה חברים. אנחנו פעם החלטנו שבמשלחת לא יסעו יותר משלושה חברי-כנסת, והגענו לשבעה, כי השר בגין חושב שלגח"ל צריכים להיות שני נציגים. אם חה"כ בן-אליעזר נוסע לניו-יורק, צריך יהיה לחפש מישהו שיסע במקומו לארצות אחרות.

אשר להצעתו של השר דיין, אין לי כל התנגדות

שחה"כ פרס יסע למשלחת באז"ם, אם הוא מוותר על נסיעתו לארצות השונות. אבריק לשר-החוץ שיסכים לכך. אני יודע שבמידה שהמשלחת יותר גדולה היא פחות יעילה.

השר מ. בגין:

אני מציע ^{להחליט} שהמשלחת תחליט שחה"כ פרס יסע למשלחת באו"ם, אלא אם הוא יעדיף לא לנסוע לניו-יורק ולנסוע בשליחות אחרת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זאת יכול להציע רק איש-רפ"י, אחרת לא נצא מהסבך הזה. אם השר דיין מציע שחה"כ פרס יסע לניו-יורק, לא אתנגד לזה.

שר הבטחון מ. דיין:

אינני מציע זאת, ואני רוצה להסביר מדוע אינני מציע זאת. אני חושב שהמשלחת לאו"ם אינה צריכה להיות לפי נציגות מפלגתית, ולא לפי אחוזים אלה או אחרים, אלא לפי התאמה אישית. כאשר ראיתי שבמקום חה"כ חזן מוצע חה"כ פלד, הבנתי שזו שאלה של מגיע-או-לא-מגיע. אינני יודע מה מגיע, ורציתי לדעת אם אלה שערכו רשימה זו, ערכו אותה כך יחד עם נציג רפ"י. אינני בא להציע שום דבר, אבל לפי דעתי יש צורך לראות לפי איזה קריטריון קובעים זאת. אם הקריטריון הוא אחר, אפשר לראות שהמשלחת בגודלה 22 היא מוגזמת, ולכן אינני רוצה לעסוק בזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם אתה לא רוצה לעסוק בזה, לא אקבל בעניין זה הצעה של מישוהו ממפלגה אחרת. אומרים לי שדובר עם פרס והוא הסכים לקבל עליו את השליחות לארצות אלו. אם פרס יודיע לי שהוא רוצה לנסוע לניו-יורק, הוא יסע לניו-יורק. אני מסכים כאן עם השר דיין, כי שמעתי לא-פעם מחברים במשלחת לאו"ם, כי במידה שהיא יותר גדולה כן פוחת ערכה.

המנכ"ל מר א. לבבי:

דובר עם חברי-הכנסת פרס ונבון והם הסכימו
לנסיעות הללו. אינני רוצה להיכנס כאן לבעיית הרכב המשלחת, אבל לגבי כיסוי
הארצות השונות, ברצוני להגיד לשר בגין, שאי-נסיעתו של חה"כ בן-אליעזר לארצות
אלו, זו פגיעה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם חה"כ בן-אליעזר יגיד שהוא מבכר את השליחות
לארצות במקום משלחת האו"ם, לא נכריח אותו. אם הוא יבחר בניו-יורק, נמצא מישהו
אחר שיעשה את השליחות בארצות אלו.

אשר להצעה לצרף את חה"כ מיקוניס, דומני שאין
תומכים בזה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני הצעתי שהוא יסע לארצות במערב-אירופה כדי
להיפגש עם נציגי המפלגות הקומוניסטיות שם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

השר ורהפטיג הציע לצרף אותו למשלחת בניו-יורק,
ואני רוצה לדעת אם יש תומכים בכך. אין תומכים. אשר לארצות אחרות עוד נדבר. אם
חה"כ פרס יגיד שהוא מבכר לנסוע לניו-יורק, והוא הדין לגבי חה"כ בן-אליעזר,

נצטרך לחפש אנשים אחרים שיסעו במקומם לארצות השונות.

השר י. גלילי:

אני מציע שלגבי חה"כ מיקוניס הדבר יישאר בסמכותך, כי לדעתי יש ערך, אפילו לגבי הקומוניסטים בעולם היהודי, שחבר-הכנסת יופיע כגורם שמבליט את ההסתייגות של משלחת קומוניסטית מעמדתה של ברית-המועצות. אני מציע שלא תהיה בעניין זה החלטת-ממשלה, אבל אני מציע שראש-הממשלה ישקול הצעה זו.

שר הדואר י. ישעיהו:

לא רצוי שיתפרסם שהצעה זו נדחתה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נברר עניין זה עם אנשי משרד החוץ.

מחליטים: א. לאשר השתתפותו של חה"כ נ. פלד (שאינו חבר בוועדת-החוץ-והבטחון של הכנסת) במשלחת הכנסת לעצרת או"ם, במקום חה"כ י. חזן.

אישור זה הינו מיוחד למקרה הנדון ולא ישמש תקדים להשתתפות חברי-כנסת שאינם חברים בוועדת-החוץ-והבטחון, במשלחות לעצרת או"ם.

ב. לאשר את ההרכב הבא של משלחת הכנסת לעצרת או"ם:-

חה"כ א. בן-אליעזר, ג. האוזנר, ד. הכהן, ג. מאיר,
נ. פלד, א. רימלט, י. רפאל.

ח"כ ש. פרס זכאי לבחור אם להצטרף למשלחת או לצאת
במקום זה למסע-הסברה במדינות מערב-אירופה.

לסיעת-המערך שמורה הזכות לצרף נציג נוסף למשלחת.

552. הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס. 11)

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס. 7)

הצעת חוק השמירה על המקומות הקדושים

ראש הממשלה ל. אשכול:

היתה ועדה של שבעה חברים, שהוטל עליה לבדוק את החוקים בקשר לירושלים ולמקומות הקדושים. חברי הוועדה היו: שר-המשפטים, שר-החוץ, הפנים, הבטחון, דתות והשר בגין, והם הציעו שלושה חוקים. היתה כוונה להביא אותם לאישורה של הכנסת השבוע, אך כפי ששמעתם, התברר שלא רצוי לעשות זאת לפני פתיחת העצרת. כאשר היטלנו על הוועדה לבדוק דבר זה לא ידענו שתהיה עצרת חירום שבה יטפלו בנו. אמנם אפשר להגיד: העצרת תחליט מה שתחליט, אולי כדאי להיענות לבקשה או לתביעה, אם באים ואומרים לנו: "אתם על-ידי זה מכבידים עלינו להיות אתכם." אפשר לדחות זאת לאיזה ימים, והשאלה היא אם לדחות זאת לשבוע הבא, או להביא זאת לכנסת השבוע.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אם יש מצב כזה, שאנחנו על-ידי כל פעולה עלולים להכביד על המצב בעצרת, אני חושב שעלינו להזדיין קצת בסבלנות, ולהביא את החוקים לכנסת בעוד שבוע. לו הייתי יודע שעל-ידי זה שנדחה את הבאת החוק, זה עלול לפגוע בעצם העניין, הייתי אומר: יהיה מה שיהיה, העיר-העתיקה בידינו, גם הגדה המערבית בידינו. אבל אם לפנינו בקשה להתחשב באותו השותף הבכיר לעניין, העומד לצדנו, אי-אפשר לעשות בדיוק את ההיפך, ואחר-כך לבוא אליו בטענות מדוע אינם עושים מה שאנחנו מבקשים.

ישראל חיכתה כל-כך הרבה שנים, אפשר לחכות עוד שבוע. אני יודע שהעניין כאן הוא לא רק בזה שזה עלול לפגוע בעצם הסיפוח של העיר-העתיקה, אלא עלינו להתחשב במה שיגידו היהודים בישראל, שהנה הממשלה המורחבת הזאת כבר חוששת מפני הגויים ונסוגה בהחלטות שלה. ראשית-כל העניין הזה יתפרסם בחוץ-לארץ, ואז זה יוכיח כיצד אנחנו נתונים בידי העתונאים. לגופו של דבר אסור לנו לדעתי לעשות איזה דבר שעלול לפגוע בנו בעצרת.

לדעתי האחריות הלאומית שלנו מחייבת ללכת בדרך הנבונה ביותר, גם אם עלולה להיות על-כך ביקורת מצד מישהו, ולספח את העיר-העתיקה בעוד שבוע-ימים. בינתיים ניתן לקוסיגין ולאחרים להגיד את דברם, ואנחנו נעשה את המוטל עלינו. אם בישיבה הקודמת מישהו היה בא ומציע לדחות זאת לעשרה ימים, האם היינו מתנגדים לכך? בוודאי שלא. מפני שהכינונו את החוקים הדרושים מוכרחים להביא זאת דווקא עכשיו? לדעתי אפשר לחכות כמה ימים ולהחליט על סיפוח העיר-העתיקה בשבוע הבא.

שר הבטחון מ. דיין:

לפני ששר-החוץ נסע הוא הביע השערה, שעצרת האו"ם עלולה להימשך כמה שבועות. אם השאלה היא לעכב זאת עד לאחר גמר העצרת, צריך להביא בחשבון מה שאמר שר-החוץ, שהעצרת עלולה להימשך זמן רב. ייתכן שזה לא עניין לשבוע בלבד.

נדמה לי שהצעת-החוק המוצעת אינה אומרת סיפוח ירושלים, אלא אומרת לייפות את כוחו של מי שמוסמך לכך להוסיף שטחים לישראל. אם הכנסת תקבל את החוק מחר, היא לא מקבלת חוק של סיפוח ירושלים למדינת-ישראל, אלא היא מקבלת חוק אשר מסמך את מי שמוסמך, ומי שמוסמך יכול לחכות שבוע-ימים.

זוהי מסגרת כוללת, ועל-כן אני מציע שנעביר את החוק בכנסת, כי זה לא יישאר סוד אם העתונאים יפרסמו שבעצם זה מכוון גם לירושלים. האקט של הכללת ירושלים לא יהיה בכנסת מחר, וגם אם גולדברג ישאל, נאמר לו: נכון שהבטחנו לעצמנו את הסמכות החוקית, אבל עוד לא עשינו את הפעולה, עוד לא צירפנו את ירושלים-העתיקה, רק הסמכנו את מי שמוסמך.

אני מציע שנקבל החלטה, שתוך שבוע או עשרה ימים, נכליל את ירושלים, ושזה לא יבוא יותר לממשלה. אם החוק יתקבל בכנסת מחר, יהיו לנו עוד שבוע או עשרה ימים, בינתיים יהיו הנאומים של קוסיגין ושל אחרים. מי שהוסמך לכך על-ידי הכנסת יכול לחכות עשרה ימים עם הצווים, אבל אני מציע פה לקבל החלטה מוחלטת וסופית, האומרת שבעבור עשרה ימים מצרפים את ירושלים-העתיקה, ומחר מקבלת הכנסת את החוק שיאפשר לעשות זאת.

שר המשטרה א. ששון:

אין ביננו חולק שצריך לחבר את ירושלים-העתיקה לירושלים-החדשה. השאלה היא יותר תכסיסית, מתי לעשות זאת מבחינת העיתוי, כדי שלא יהיה בדבר זה נזק לעמדתנו בזירה הבינלאומית. הסקירה ששמענו היום מפי מנכ"ל

משרד החוץ מדאיגה מאוד מבחינת מיעוט מספר האוהדים והתומכים בנו, אם בארצות אפריקה, מערב-אירופה או אמריקה-הלטינית. מה שעושים עכשיו שגרירי-צרפת בארצות אפריקה, זו פעולה אשר מחייבת לדעתי תגובה גלויה וחריפה מצדנו בצרפת עצמה.

אני בעד זה שאנחנו לא נפרסם שום דבר, לא נביא לכנסת שום דבר, אלא ניצור עובדות. אנחנו בינינו יכולים להחליט שמחברים את ירושלים, אם לא עכשיו, כעבור שבוע או שבועיים, לפי הזמן ולפי הנסיבות, ולא לעשות דבר אשר יקומם נגדנו את כל העולם. כל קול בעצרת עלול להכריע. גם האווירה חשובה, וגם עמדת הוואתיקן ועמדת מדינות אמריקה-הלטינית חשובות, ועלינו להתחשב בזה. לכן אני בעד זה שלא נביא את החוקים לכנסת, אנחנו בינינו יכולים להחליט על סיפוח ירושלים ולעשות את כל הדרוש, בהתאם לנסיבות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני בעד זה שנעביר את כל החוקים בבת-אחת בכנסת מחר, כי החוקים האלה הם יותר חוקים אדמיניסטרטיביים, בעיקר בקשר לירושלים, כי אי-אפשר להשאיר את העיר חצוייה, זה דבר בלתי-נורמאלי.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

וביום שני ייערך שם מפקד, למרות שהעיר חצוייה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

שנית, היות ולגבי העיר-העתיקה אנחנו כל-כך נחושים בהחלטתנו, כל השהייה בביצוע עלולה להגדיל את הלחץ.

שלישית, אותם הגורמים שיידעו שאצלנו ההחלטה נחושה בעניין זה, יהיו אתנו, וכל עוד יחשבו שאפשר לשנות את עמדתנו הם עלולים להפעיל לחץ נגדנו.

אני חושב שברית-המועצות מעוניינת בעיקר בסוריה ומצרים, ולא בירדן. אני בטוח שאנחנו נעשה כל מאמץ כדי שהעצרת תימשך הרבה זמן ולא תיגמר מחר, ארצות-הברית בוודאי תעשה זאת. תהיה סחבת, ולכן הדחייה הזאת היא לא דחייה לשבוע, כי במשך השבוע הבא עלולים להיות כמה נאומים חריפים בעצרת נגדנו, ואז יבקשו לדחות זאת לעוד שבוע.

אני נגד דחייה ובעד הבאת החוקים לכנסת כבר מחר.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני הייתי החבר השביעי בוועדה, אבל לא השתתפתי בישיבה האחרונה מסיבות משפחתיות. גם בישיבה הראשונה של הוועדה הבעתי את דעתי, שצריך להתחיל במעשים, וההכרזות צריכות להיות גולת-הכותרת של המעשים, ולא להיפך. אז עוד לא ידעתי את משקל הכוחות בעצרת האו"ם. אני חושב שזה מוסיף משקל להיסוסים ביחס לעיתוי.

השאלה היא אם אנחנו יכולים לעשות את כל הצעדים המעשיים הדרושים כדי להביא לאינטגרציה של ירושלים. האם הממשל הצבאי מבטיח לעשות זאת. על-ידי-כך לא נאחר אף רגע אחד מבחינת האינטגרציה המעשית של הסידורים וכו'.

לעומת זאת, להתחיל בהכרזה, זה תוספת תחמושת לאוייבינו, וזה עלול לדחוף כמה מהססים לצד השני. אין לנו כוח כל-כך חזק בעולם, והמערכה הפוליטית היא קצת שונה מהמערכה הצבאית. לא ייגרם שום נזק מעשי אם נדחה

במיברק הוא מדבר על ראשית העצרת, על ההתחלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לי נדמה שאין כל רמז לזה, אבל יכול להיות שאתה

צודק.

השר מ. בגין:

נקודה שלישית, האם לא הכרזנו עד עכשיו שום הכרזות לגבי ירושלים-העתיקה? האם חברינו חושבים שאוייבינו, אם ירצו להתקיפנו, לא ישתמשו בזה? אנחנו נכחיש דברים של ראש-הממשלה ושל שר-הבטחון, שלעולם לא ניפרד מהעיר-העתיקה ושהיא בשטח ישראל?

אינני רואה שום נימוק מהותי, מה תתן הדחייה הזאת. לעומת זה, יש בדחייה הזאת סכנה. לא רק מבחינת דעת-הקהל בישראל, אם כי אין זה גורם מבוטל בימים אלה, כאשר העם עומד במבחן גדול, לאחר המבחן הצבאי. המוראל של העם הוא גורם חשוב מאוד. אבל אני לא חושב שמבחינת דעת-הקהל בישראל זה קובע, אלא קובע מבחינת ההצטברות של ההתנגדויות. אם ראסק אומר: לעת-עתה, הוא יכול להשמיע בקשה זו בעוד שלושה שבועות. נוכחנו לדעת איך אפשר לקרוא לעצרת-חירום. זה נעשה בין לילה. נניח שהיא תיגמר בעוד חודשיים, האם עד אז אנחנו נשב מחרישים בעניין האקט של הכללת ירושלים-העתיקה? אם נכריז על זה בעוד חודשיים, יכולה למחרת רוסיה לדרוש לקרוא לעצרת-חירום. על-כן אינני רואה כל סיבה מהותית לדחייה, ואפשר להסביר זאת גם לראסק וגם לגורמים אחרים בארצות-הברית. כיוון שאנחנו אומרים שאת הצו לא מוכרחים להוציא כבר מחר, אין זה קובע, ועל-כן אין לדחות את החקיקה.

שר המשפטים י.ש.שפירא:

אני במצב הטוב שהיו לי כל שלוש הדעות ב-24 השעות האחרונות, ושיניתי אותן. אמש בשעה די מאוחרת, נודע לי על בקשתו זו של ראסק, וכמעט באותם הנימוקים שהביא כאן השר בגין, אמרתי לא לדחות את קבלת החוקים ונעביר זאת אחת-שתיים, ונראה לעולם שאיננו נפחדים, ואי-אפשר ללחוץ עלינו.

נדמה לי שאנחנו נמצאים עכשיו במערכה מדינית לא-קלה. אינני איש-צבא ואינני מבין הרבה איך נוהגים בימי מערכה צבאית, אבל אני מתאר לעצמי שלא שולחים מיברקים: מחר אני מכניס טנקים או אווירונים למערכה. אבל גם במערכה מדינית אנחנו צריכים לדעת מה טוב לנו ומה רע לנו.

ברור לגמרי שאת הצעות-החוקים הללו אנחנו צריכים להעביר היום בממשלה, ואני מציע לאשר גם את הצו, כדי שלא יהיה צורך לחזור ולדון בו. אבל ישנה שאלה של עיתוי. כולנו הסכמנו לתת לחוקים אלה, כפי שאמר השר בגין, צביון עד כמה שאפשר שקט, ושום דבר דקלרטיבי ממש. זה חוק אפקטיבי מאוד שמשיג כל מטרה של הרחבת ירושלים, ללא ליווי תופים ומחולות. אבל אין כל ספק שעם קבלת החוק הזה בכנסת מחר תינתן לו פרשנות רבה גם בארץ ועוד יותר בחוץ-לארץ.

לכן לא הייתי גורס חלוקה בקבלת החוקים. ממילא כל העתונים בעולם יכתבו שזה אקט של סיפוח. שם לא יושבים יוריסטים, הקורספונדטים אינם יוריסטים, והם יידעו שזה סיפוח. השאלה אם אנחנו מעוניינים שעתוני-העולם ייצאו מחר או מחרתיים עם כותרות, שהכנסת קיבלה חוקים לסיפוח ירושלים.

שר הדואר י. ישעיהו:

לא רק ירושלים, כי המשמעות של זה תהיה גם לגבי

שטחים אחרים.

•

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זאת אתה יודע, אבל המיברקים יהיו בעיקר לגבי

ירושלים, או שאנחנו יכולים להרשות לעצמנו לעשות זאת ביום הנוח לנו ביותר.

יש אמת רבה בדברי השר בגין, שמי יודע כמה זמן

תימשך העצרת. אבל את הממשלה הזאת עוד יותר קל לכנס מאשר מושב-חירום של העצרת,

ואנחנו יכולים בשבוע הבא, או בעוד עשרה ימים, להתאסף ולהגיד שאנחנו עושים זאת.

מדוע אנחנו צריכים מחר, בזמן הכי-גרוע, לעשות זאת? אני חושב שזה יהיה מצדנו

מעשה לא נכון. אנחנו הבעלים של המצב, של החקיקה וגם של העיר-העתיקה.

אינני יודע אם זה הזמן להציע מה שהצעת

לראש-הממשלה, יש ממשל צבאי בשטחים הכבושים, וזה נהוג כך גם לפי החוק

הבינלאומי, אבל זה צריך להיות יותר פרופורמה מאשר סובסטאנץ. צריכה להיות

ועדת-שרים מצומצמת, בראשותו של ראש-הממשלה ובהשתתפות שר-הבטחון, אשר מכוונת את

כל הצעדים. וכאשר יש טיפול במקומות הקדושים לא צריך לחפש פגישה עם מישור

שמסוגל לקבל ראיון אצל המושל הצבאי. על-כך ועדה מטעם הממשלה צריכה להחליט.

על-כן אני מצטרף להצעת שר-הפנים, ואני בעד

דחיית קבלת החוקים לתאריך שייקבע על-ידי הממשלה, תוך כדי המאבק בשטח

הבינלאומי.

שר התחבורה מ. כרמל:

אין חילוקי-דעות בממשלה לגבי עצם החלטתנו הנחרצת לחבר את ירושלים לעיר אחת. אבל החברים מחפשים שעת-כושר יותר מתאימה. אני רוצה להביע דעתי, לא שהשעה הזאת היא שעת-כושר, אלא כל שעה אחרת מעתה ואילך עד מועד של איזה הסדר, תהיה שעת-כושר פחות טובה. אנחנו בעלים של המצב היום ומחר, אבל אנחנו נהיה נתונים מחר ללחצים יותר גדולים מאשר היום, בקשר עם העצרת וגם לא בקשר לעצרת.

אין לי כל ספק שכל שבוע וכל חודש שיחלוף יגביר את הלחצים. ואם אני צופה לעתיד שעומד לפנינו אני מגיע למסקנה ששעה זו היא שעת הכושר הטובה ביותר, ואני מציע לעשות זאת השבוע.

אני מאד מחשיב שלא נצרף לחוקים האלה דיבורים רמים, אלא שזה ייעשה בצורה הרגילה של הגשת חוקים. כולם מבינים מה זה, ורצוי שגם העתונות שלנו תודרך ולא ילכו קבלת חוקים אלה בתופים ובמחולות. כולם יבינו את היסוד הטמון בחוק, והחוק עצמו יעשה את ההיסטוריה.

שר החקלאות ח. גבתי:

אולי אפשר קודם-כל לשמוע את נוסח החוקים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

החוק הראשון הוא: חוק לתיקון פקודת עצם השלטון והמשפט, אשר דן בהרחבת תחום השיפוט במקרים מסויימים על-פי צו של הממשלה, שבו ייאמר מהו השטח שעליו חלים המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת-ישראל. ובעקבות חוק זה יבוא חוק לתיקון פקודת העיריות, שיקבע כי שר-הפנים יכול לצרף את השטח האמור לעיריה קיימת, הכוונה לעירית ירושלים.

יהיה צו נוסף, בעצם לא צו כי אם החלטה של הממשלה, אשר יקבע את גבולות נפת ירושלים, ולפי זה ייכנס השטח הנוסף לנפת ירושלים.

אחרי ששר-הפנים יוציא צו שיספח או ירחיב את תחום-השיפוט על שטח נוסף, הוא ימנה, גם כן בצו, חברים נוספים למועצת עירית ירושלים מבין יושבי השטח.

החוק השלישי אין לו קשר אורגני, אבל הוא חשוב מאוד, כי דווקא בענין זה השתדלנו לא לדבר בטונים נמוכים, אלא בצורה דקלרטיבית, וזה ביחס לשמירה על המקומות הקדושים. בחוק הזה נכלל גם סעיף שקובע עונשים די חמורים על פגיעה במקומות הקדושים. שר-הדתות ממונה על ביצוע חוק זה, והוא יכול להתקין תקנות, או לאחר התייעצות עם בני הדתות השונות או לפי המלצתנו, הכל בהסכמת שר-המשפטים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נדמה לי שרצוי להגיש את שלושה החוקים בבת-אחת. הייתי מציע לא לעשות זאת מחר, כיוון שהעצרת נפתחת מחר והנאום הראשון יהיה של קוסיגין, ואחריו בוודאי ידבר שר-החוץ, אבן, ולא הייתי רוצה להערים קשיים נוספים על דרכו, וגם קוסיגין עלול להשתמש בזה. אולי נביא זאת לכנסת ביום ג', והייתי מבקש את החברים היושבים ליד שולחן זה להשפיע על חברי סיעותיהם לא לעשות

דיון גדול על החוקים. אני מבין שלא נוכל להשפיע על נציג רק"ח, אבל אולי נצטרך לקחת דברים גם עם עתונאים, שלא ילוו קבלת חוקים אלה בתופים ובמחולות. אולי זו הדרך.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

בתיקון אחד, אני מציע לחכות גם עד לאחר נאום של נציג-ארה"ב. לא הייתי רוצה שגם הוא יימצא במצב לא-נוח בקשר עם ההחלטה שלנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו עוד לא יודעים מתי הוא נואם, קודם

חשבנו שהוא יהיה הראשון.

המנכ"ל מר א. לבבי:

הוא יהיה הנואם הרביעי או החמישי.

השר מ. בגין:

אינני חושב ששר-החוץ שלנו צריך לדבר מחר, אולי

כדאי לחכות, ודאי תהיינה התקפות נוספות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מציע שלא אנחנו נקבע זאת פה, קוסיגין ודאי יתקין, ואז טוב שהשר אבן יענה לו, למען לתת לאחרים אפשרות לתמוד בנו. אפשר לסמוך בעניין זה על שר-החוץ.

שר האוצר פ. ספיר:

השר אבן אינו זקוק למחמאות שלי, אבל עובדה היא ש-50 מיליון אמריקנים היו רתוקים למכשירי-הטלביזיה כאשר הוא הופיע באו"ם, וביקשו לעשות תקליט מנאומו.

שר הדואר י. ישעיהו:

אפשר להביא לכנסת את החוקים גם ביום ד'.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם זה מאחד את כולנו, אני מסכים.

השר מ. בגין:

אני מציע שנחליט שהשבוע מביאים הצעות-חוק אלו

לכנסת, יום אחד לא קובע.

ראש הממשלה ל. אשכול:

וצריך לעשות מאמץ להידברות עם העתונאים,

ולהשפיע על חברי-הסיעות לא לעשות ויכוח גדול על חוקים אלה בכנסת.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אנחנו צריכים לבקש את חברי המפלגות שמשתתפים בממשלה לוותר על השתתפות בוויכוח.

השר מ. בגין:

ברצון הייתי סומך ידי על הצעה זו, אבל אני חושב שמבחינה פרלמנטרית זה בלתי-אפשרי. נציגי רק"ח, אולי גם מיקוניס, ונציג "העולם הזה" ידברו על "אנקסיה", ואז שר-המשפטים יצטרך להשיב, כי לא ייתכן שהכנסת תחריש בעניין זה. הואיל וזו הצעת-חוק, אפשר לקבוע שהדיון יהיה אישי ועל-ידי-כך לצמצם את הדיון. אבל להחליט שלא יהיה ויכוח פרלמנטרי, זה לא ייתכן.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זאת לא הצעתי. הצעתי שחברי המפלגות המשתתפות בממשלה לא ישתתפו בוויכוח הזה, ואז ממילא מצמצמים ומורידים את הטון.

שר המשטרה א. ששון:

זוהי החלטה היסטורית ואני מציע שלא נקשור עצמנו לנאום זה או לנאום אחר. אל נקבע שאחרי קוסיגין, גולדברג ואבן ינאמו נביא הצעות-חוק אלו לכנסת, אלא מוטב שנדחה זאת לישיבה הבאה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה כבר הצעת קודם שלא לעשות זאת השבוע, אבל יש

חברים שחושבים אחרת.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני תומך בהצעה שלא לעשות זאת השבוע. אנחנו

נמצאים במצב עדין וחמור ביותר בעצרת, ולמה לנו לקומם נגדנו גוש שלם של מדינות אמריקה-הלטינית וכדומה. העיר-העתיקה לא תברח ואפשר לקבל את החוק גם בשבוע הבא.

שר החקלאות ח. גבתי:

אני מציע להביא לכנסת מחר רק את החוק על שמירת

המקומות הקדושים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני מתנגד לזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

להצעה זו אין תומכים. יש היגיון רב להביא את

שלושת החוקים יחד. נצטרך להצביע. ישנן שתי הצעות, הצעה אחת להביא חוקים אלה

לכנסת עוד השבוע, ביום ג' או ד', ואז יישארו לשר-הפנים עוד כמה ימים להוצאת

הצו, אותו יוכל להוציא בשבוע הבא. הצעה שנייה היא לדחות זאת לשבוע הבא.

שר המשטרה א. ששון:

אני מציע להחליט עכשיו, אבל שרק בשבוע הבא נעשה

זאת.

שר הבטחון מ. דיין:

ברצוני להציע הצעה שאולי נוכל להתאחד עליה. אם ההצעה הראשונה היא להביא את החוקים לכנסת השבוע, ביום ג' או ביום ד', ושהצו יפורסם כמה ימים אחרי זה, כלומר בשבוע הבא, והחברים כאן מציעים להביא זאת בשבוע הבא, לא שנדון על זה מחדש, אלא שהביצוע יהיה בשבוע הבא, זו כמעט אותה הצעה. לי על-כל-פנים לא איכפת שהחלטה והביצוע יהיו בשבוע הבא, אם העברת החוקים השבוע ממילא תדחה את הביצוע מבחינת הוצאת הצווים, זה לא משנה. אני לא מתנגד לדחות את העברת החוקים והביצוע לשבוע הבא.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו מחליטים שבשבוע הבא ייעשה הכל יחד.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אז אני מבקש לאשר עכשיו את החוקים ואת הצווים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

כאן משתמשים במונח ארץ-ישראל, הייתי רוצה לדעת

איך זה יתורגם בחוץ-לארץ מבחינה בינלאומית.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

התשובה פשוטה, דבר זה קיים בחוק שלנו כבר תשע-עשרה שנה, גם ביחס לירושלים וגם ביחס לגליל-המערבי. בפקודת סדרי השלטון והמשפט נאמר שהמשפט הישראלי יחול בכל שטח של ארץ-ישראל, ושם יש תוספת, ששר הבטחון קבע במפה שזה שטח מוחזק. פה הלכנו בדרך אחרת, אין שטח מוחזק, אלא אומרים שזה חל על כל השטח של ארץ-ישראל. אינני יכול לתת כאן פירוש, כי כבר ניתן על-ידי בית-המשפט העליון, שהכוונה היא לכל השטח של פלשתינה המנדטורית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לפני ששר הפנים יפרסם את הצו הוא צריך לבוא בדברים עם כמה אנשים, זה גם כן יקח כמה ימים.

השר מ. בגין:

אבל את הצו שיפורסם בעקבות החוק, מפרסמת

הממשלה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מביא עכשיו את הצו לאישור הממשלה על השטחים שעומדים לספח, אבל יש בעייה לגבי קלנדיה, שעליה הממשלה תצטרך לקבל החלטה, ובעניין זה עוד נערכים דיונים בוועדה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

השר בגין שאל מי מפרסם בכלל את הצו.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הממשלה מחליטה על החלת החוק על השטח הנוסף.

לולא היתה שם עיריה לא היתה בעייה. מאחר שיש שאלה של העיריה בצד השני, יש צורך בצו של שר-הפנים הקובע שהשטח הזה מצורף לעירית-ירושלים.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

אני מציע לא לאשר היום את הצו של שר-הפנים, אלא

לדחות זאת ליום-ראשון הבא. אנחנו לא צריכים לעשות יותר ממה שסיכמנו שנעשה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם כי אמרנו שזו ישיבת ועדת-בטחון, ממנה לא

מפרסמים כלום, אני חושב שהשר שרף צודק, ודבר זה אפשר לעשות ביום-ראשון הבא.

שר השיכון מ. בנטוב:

שאלה לשר-המשפטים. הכוונה של החוק הזה היא

לעירית-ירושלים, אבל מדובר על צו ששר-הפנים רשאי לפרסם ביחס לסיפוח שטחים.

לפני נוסח החוק, זה חל לא רק על ירושלים, אלא לפי זה הוא יכול לספח את רמת-גן

לתל-אביב או את משמר-העמק לחיפה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לא, אבל זה יכול לחול על קלקיליה, שתצורף
לכפר-סבא, אני מביא זאת רק כדוגמא, כי פה כתוב שזה חל רק על שטחים עליהם חל
סעיף 11(ב) לפקודת סדרי השלטון והמשפט תש"ח - 1948...

שר השיכון מ. בנטוב:

כלומר שזה חל רק על שטחים נוספים?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

בדיוק כך, זה חל רק על שטחים נוספים שנכבשו
על-ידי הצבא, אם הממשלה החליטה לגביהם על סיפוח.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אין חשש שנשתמש בזה לגבי כפרים אחרים.

שר התחבורה מ. כרמל:

מתי נשמע על הגבולות המוצעים לנפת ירושלים, כפי

שיפורסמו בצו?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

ביום-ראשון הבא. הגבולות בעצם נקבעו בהתייעצות

עם אנשי-הצבא, אבל יש עוד כמה דברים הדורשים בירור.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נדון על זה ביום ראשון הבא. בסעיף זה גמרנו.

מ ח ל י ט י מ : א. לאשר הצעות חוק: (1) הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס. 11), תשכ"ז-1967; (2) הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס. 7), תשכ"ז-1967; (3) הצעת חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967.

ב. הצעות החוק הנ"ל יוגשו לאישור הכנסת בשבוע הבא.

ג. לדחות לישיבה הבאה את הדיון על הצווים הדרושים לביצוע החוקים הנ"ל.

553. הצעות ועדת-השרים לענייני בטחון מיום ז' בסיון תשכ"ז (15.6.67)

ראש הממשלה ל. אשכול:

עניין זה דחוף, כי אנחנו צריכים להבריק בעניין

זה הנחיות לשר-החוץ לקראת נאומו בעצרת. אין הכוונה שהשר אבן ישתמש בכל מה שמוצע כאן על-ידי ועדת-השרים, אבל אלה צריכים להיות קווים מנחים, אם לנאום ואם

לשיחות.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

מה שנקבע בהצעות ההחלטה לגבי מצרים וסוריה, אמנם סוכם על-דעת הוועדה, אבל מה שכתוב כאן לגבי ירדן יש בו הרבה אי-דיוק, כי לפי דעתי זה לא סוכם.

בוועדה אמרו החברים שעלינו לחפש דרך לפתור את בעיית-הפליטים, אבל לא סוכם שפתרון הבעיה הזאת יכלול יישוב פליטים באלג'יריה או בתוניסיה, לדעתי אין בזה ממש. איש לא הוציא ולא גירש את היהודים ממארוקו, מאלג'יריה ומתוניסיה, אנחנו ביקשנו שתינתן להם רשות לצאת. דובר על אפשרות של יישוב הפליטים בעזה וחלק בגדה-המערבית. דובר גם על אפשרות לשנות את "צוואר הבקבוק" בסביבות קלקיליה וטול-כרם. דובר על אפשרות של יחידה אוטונומית, מישו אמר שזה יהיה קנטון. השרים ברזילי וורהפטיג אמרו שצריך לחפש דרך להודיע שישראל רוצה בהזדמנות זו לפתור את בעיית-הפליטים, ולפתור אותה בחלקה על-ידי יישוב הפליטים בגדה-המערבית.

אני הייתי בין אלה שאמרו, כי אם פעם יהיה הסכם-שלום עם חוסיין, אולי נגיע אתו להסכם שדבר זה ייעשה תוך אחריות משותפת. אלה שאמרו שזה יהיה במסגרת של קנטון דיברו גם על אפשרות של מתן מוצא-לים ונמל חופשי. אחרים אמרו שכאשר יהיה הסכם עם חוסיין, נחפש דרך להידברות בבעיה זו. היו חברים בוועדה שלא הסכימו שנהר הירדן יהיה הגבול עם ירדן.

גם לא קיבלנו את הצעתו של השר אלון להקים רשת-יישובים אשר תחצה ביננו לבין היחידה האוטונומית הערבית.

השר בגין אמר בוועדה שלעת-עתה עלינו לדבר על-כך, כי זה ישנה את דמותה של מדינת-ישראל. אם במקום 400 אלף ערבים שישנם עכשיו, יהיו לנו 1 מיליון ו-700 אלף ערבים, כולל עזה והגדה המערבית, אנחנו מתקרבים למדינה דו לאומית. אני אינני רוצה בזה, והיו גם חברים אחרים בוועדה שאמרו שאינם רוצים זאת. אם יישארו רק חלק מערביי עזה וחלק מהמשולש, יחד עם אלה שהם בתוך העיר-העתיקה, נגיע ל-700 אלף -900 אלף ערבים. יש שאמרו שזה לא יהיה חלק אינטגרלי ממדינת-ישראל, ואחרים אמרו שכולם יהיו שייכים למדינת-ישראל וכעבור חמש או שש שנים יעניקו להם אזרחות. אמרנו שדבר זה אינו ממשי, כי כעבור כמה שנים כל האזרחים יהיו שווים ואי-אפשר שיהיו לנו אזרחים שונים.

על-כן אני אומר שמה שכתוב כאן לגבי ירדן והגדה-המערבית, זה לא היה הסיכום של הוועדה.

השר מ. בגין:

כן היה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אולי זה היה הסיכום של ועדת חמישה השרים, אבל לא של ועדת-השרים לענייני בטחון. אני מבקש שבעניין זה נקיים דיון ונצביע, קודם-כל לגבי הגדה-המערבית, וכיצד אנחנו רואים את פתרון בעיית-הפליטים. האם אנחנו מעוניינים לחפש שותפות עם חוסיין, או האם אנחנו רוצים שמדינת ישראל תהיה מדינה דו-לאומית עם קרוב ל-1 מיליון ו-700 אלף ערבים? אלה עניינים גורליים, ובדברים שלא היו מוסכמים בוועדה אני מבקש לדון מחדש כאן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בינתיים יש כאן משהו שמר לבבי צריך עליו את

אישור שר-הדתות.

המנכ"ל מר א. לבבי:

מסתבר שיש הבוקר דה-מרש במשרד של שגרירי

איטליה, צרפת, בלגיה ושווייצריה, בקשר להודעה שמייחסים אותה לשר-הדתות. אבל אני חושב שזה נוסח מעוות, והם שאבו אותו מאחד העתונים, לפיה כאילו אמר שר-הדתות שאין ישראל מוכנה לעיין בשום הסדר מיוחד בקשר למקומות המקודשים לנצרות. אני מצטט כאן את דברי השגרירים, שמצטטים מתוך מקורותיהם, וזה החשוב.

השאלה של השגרירים היא - ויש לזה משמעות-יתר על

רקע מה שאמרתי בראשית הישיבה - אם זו הודעת ממשלת-ישראל. האם מותר להציע, שהיות והדברים כפי שהם מצטטים אותם לא נאמרו על-ידי שר-הדתות, שנרגיע אותם באיזו-שהיא צורה?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אינני יודע למה הם מתייחסים, כאשר פנו אלי כתבי

טלביזיות שונות, אמרתי שאינני רואה שום ממש בבינאום המקומות הקדושים, בפרט לאחר הכשלון של כוח-האז"ם, ומדינת-ישראל נאמנה שהיא יכולה להבטיח שמירה מעולה, גישה חופשית וניהול פנימי של המקומות הקדושים על-ידי נציגי הדתות שהמקומות מקודשים עליהן. בבינאום המקומות אינני רואה שום דבר ממשי ואני מתנגד לזה. זה פורסם כך ב"צופה" מהבוקר, ב"ידיעות אחרונות" נתנו לזה כותרת קצת אחרת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני רוצה לדעת מהשר קול על מה בדיוק הוא קובל לגבי ההחלטות של ועדת-השרים לענייני בטחון.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני קובל על-כך שבהחלטות אלו נכללו דברים שלא סוכמו בוועדה. בוועדה דובר על-כך שאנחנו רוצים לחפש דרך לפתור את בעיית-הפליטים על-ידי יישובם בחלק מהגדה-המערבית, בין אם זה יהיה קנטון או יחידה עצמאית יותר. והיה מי שאמר שאולי על-ידי הסכם-שלום עם ירדן נוכל להגיע לאחריות משותפת.

לא היה סיכום בוועדה שנהר הירדן יהיה הגבול עם ירדן, כי פירוש, לגבי מי שגורם כך, שהגדה-המערבית תהיה חלק בלתי-אינטגרלי של מדינת-ישראל, ומי שאינו גורם כך, פירוש שאנחנו עלולים להגיע ל-1 מיליון ו-700 אלף ערבים וזה יהפוך אותנו למדינה דו-לאומית. שר הבטחון הציע שנערוך בחירות בחלק הזה, והיו אחרים שהציעו לערוך רק בחירות מוניציפליות, וגם זה לא מיד. אנחנו צריכים למצוא דרך לפתרון בעיית-הפליטים, אבל לא סוכם בוועדה מה שכתוב כאן כסיכום לגבי הגדה-המערבית, לגבי בעיית-הפליטים ולגבי הגבול שלנו עם ירדן.

השר י. גלילי:

בסוף-הישיבה נקבע כסיכום על-ידי יו"ר הישיבה,

כי הגבול הוא ירדן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מותר לו לעורר עוד הפעם את השאלה. אני רוצה להפנות תשומת-לבכם לסעיף (4) של פרק ה', הדן בבעיית-הפליטים, האומר: "תיבדקנה אפשרויות על-ידי ישראל, בעזרת המעצמות, ליישב פליטים בשטחים מסויימים הנמצאים עתה בשלטון צבאי ישראלי (חצי האי סיני וחלקים מסויימים בגדה-המערבית)". מה תהיה אז הצורה המדינית-פוליטית, אם זו תהיה אוטונומיה וכו', זה כלול בתוך זה. יכול מישור לבוא ולהגיד, שאם כך, אנחנו יכולים גם לסדר את עניין המים. בעצם אנחנו אומרים, לגבי שטח המשולש הזה, שלו נתנו לנו יותר מים, אם מים מותפלים או מים מהליטאני, ייתכן שהיינו יכולים 200 אלף פליטים מעזה להעביר לשם. מה תהיה אז הצורה, אם אוטונומיה או דבר אחר, שאלה זו נשאת פתוחה, ויש מקום לדיונים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אבל אם רוצים לדבר על אפשרות של יחידה אוטונומית כזאת, אז נהר-הירדן איננו הגבול עם ירדן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יכול להיות שכך ויכול להיות שלא. היו שתי גישות אם בכלל אנחנו מגיעים לידי שיחות עם ירדן, הרי יכולים להציע כל-מיני דברים. אבל מי שאומר שהגבול שלנו עם ירדן הוא נהר-הירדן, הוא אומר שיכול להיות שאנחנו מרכזים בתוך שטח אחד 1 מיליון ו-800 אלף ערבים, ויש להם איזה סטטוס מדיני מסויים. אז גם זה ישנו פה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

הרושם שלי מדיוני הוועדה הוא ששר-הפנים, שר-הבריאות, שר-החינוך, ונדמה לי גם שר-הבטחון, ואני - היינו בדעה אחרת. כולם פה והם יכולים להביע דעתם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני רק רוצה להבהיר שההצעות שאתה מדבר עליהן גם-כן כלולות כאן.

שר הבריאות י. ברזילי:

לגבי ההצעות ביחס למצרים ולסוריה אין לי מה להעיר, זה היה מוסכם מלכתחילה. שני הסעיפים הראשונים הם מוסכמים. אבל לגבי הסעיפים האחרים אני חושב שיש פה טעות. הובעו שלוש דעות בישיבה. וסוכם אפילו על-ידי יושב-הראש, שהושמעו שלוש דעות וזה חוזר לבירור נוסף, והדבר לא סוכם. ברור שלגבי אלה ששמו את הדגש על-כך שיש לבחון אפשרות של משא-ומתן עם ירדן, או ששמו דגש - כפי שהתבטא באופן הכי-בהיר שר-החינוך - על-כך שלא נחוצה לנו טריטוריה בלי יהודים ועם ערבים. ברור היה שאז הגבול עם ירדן איננו נהר-הירדן. אם מישהו קובע מלכתחילה אפשרות של משא-ומתן עם ירדן, אז הנוסח הזה של נהר-הירדן כגבול עם ירדן, אינו נוסח מוסכם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא חשוב מה שהיה, יש דעה אחרת, אז נתווכח על

הדעה הזאת.

שר הבריאות י. ברזילי:

אבל לא היה סיכום, כי בוועדה עצמה היו שלוש דעות. השר בגין דיבר על מדינת-ישראל גדולה עד נהר-הירדן, עם כל הערבים שבשטח זה, והיה מישוהו שהעריך כי זה פירושו מדינה דו-לאומית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא, במידה שאני זוכר השר בגין אמר שהגבול של ישראל הוא הירדן, אבל הוא מפחד ממיליון-וחצי ערבים בדיוק כמונו, ואולי כעבור חמש, שש או שבע שנים נקבע את הסטאטוס שלהם.

שר הבריאות י. ברזילי:

הוא אמר שלא תינתן להם אזרחות, אלא כעבור שש-שבע שנים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נאמר שאפשר לרכז את הערבים בשטח אחד, זה לא אומר שבמשך שלוש או חמש שנים לא יהיה להם כלום. יכול להיות שאפילו תוך שנה, אם נותנים לנו את מי-הליטאני ויכולים להשקות את כל הר-חברון ולהגיע עד לירדן, ומישוהו יאמר שאפשר להגיע שם לרבע-מיליון דונם, זה לא מונע את הדבר שהערבים מרוכזים במקום אחד.

שר הבריאות י. ברזילי:

אבל זה לא משנה, הם נשארים בגבולות

מדינת-ישראל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

עם סטאטוס מסויים.

שר הבריאות י. ברזילי:

עם סטאטוס מסויים שיפקע כעבור כמה שנים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה לא נאמר בהצעות שלפנינו.

שר הבריאות י. ברזילי:

אני אמרתי מה היו הדעות בוועדה. היתה דעה שגבול

מדינת-ישראל ישתרע עד נהר-הירדן, עם כל האוכלוסיה שבשטח הזה, אבל היה מישהו שאמר שיכולים לתת לערבים מלוא הזכויות רק כעבור חמש, שבע או שלוש שנים. היתה דעה שנייה שאמרה: קנטון עצמאי עם בחירות לפרלמנט, כאשר ענייני החוץ והבטחון הם בידי ישראל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה רק כאשר נגיע לסוף-פסוק, כאשר נגמור עם

הממשל הצבאי וכו'.

שר הבריאות י. ברזילי:

היתה דעה שאולי זה מוביל למדינה שבה תהיה שליטה

לפלשתינאים, ואולי זה לא טוב.

היתה דעה שלישית, לבדוק אפשרות של הידברות עם

ירדן, גם אם פירושו שלא כל הגדה-המערבית תישאר אצלנו. אם אנחנו פותחים בדיון מחדש, אני מוכן לחזור על דעתי בעניין זה. הדעה השלישית היתה דעתי. אני זוכר שראש-הממשלה היה דווקא זה שהדגיש, כאשר דיברו על חצי-האי סיני, לאחר שיש לנו את השטח של ארץ-ישראל, שמה שאנחנו יכולים לתרום צריך לתרום בגבול ארץ-ישראל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה ישנו בהצעות.

שר הבריאות י. ברזילי:

לגבי הגדה-המערבית זה נכון, אבל מה שנוגע

לחצי-האי סיני, זה לא שייך לזה, כי זה יהיה בריבונות מצרית, אבל זה שייך לעיראק, סוריה, אלג'יריה, מארוקו ומצרים. יכולים להכניס זאת לכל מקום אחר, אבל זה לא שייך לעניין זה.

אשר לבעיית-הפליטים, הרי במידה שישנה יוזמה

שלנו לגבי הפליטים, זה צריך להיות רק ביחס לגדה-המערבית. אבל כאן לא היה שום סימן לירדן בגבול. הוואריאנט בין שלוש הדיעות היה, של משא-ומתן עם ירדן, שאומר ששכם יכולה לעבור לירדן, אבל זה לא חל על חצי-האי סיני.

מה ששייך לתרומתנו לפתרון בעיית-הפליטים, התרומה היא רק בשטח ארץ-ישראל, וזה הגדה-המערבית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נניח שאני מוחק את חצי-האי סיני, אז אין ויכוח. אני זוכר שאנחנו אמרנו שלא ניתן ליישב פליטים ערבים שלנו בסיני.

השר מ. בגין:

אבל נאמר שיהיה פירוז של חצי-האי סיני.

שר הבריאות י. ברזילי:

עניין הפירוז מוסכם בסעיף הראשון.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אז יכולים להעביר את חצי-האי סיני מסעיף (4)

לסעיף (2), אבל לא למחוק.

שר הבריאות י. ברזילי:

אז עניין חצי-האי סיני נכלל בסעיף ביחס למצרים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו מדברים על יישוב הפליטים. בגדה-המערבית יש אלפי פליטים. אנחנו רוצים לקבל מים כדי שנוכל ליישב אותם שם. מאותן הארצות שקיבלנו הרבה יהודים, עיראק, מארוקו, אלג'יר, תוניסיה וכו', קיבלנו 120 אלף יהודים, כאן יש איזה יסוד לטעון. לגבי סיני איננו יודעים אם אפשר ליישב פליטים, עובדה שהמצרים לא עשו זאת.

שר הבריאות י. ברזילי:

איני מתנגד שבסעיף (2) של פרק ה', בו נאמר: "ישראל תתבע ממדינות-ערב ומהמעצמות הגדולות לגשת להכנת תכנית יסודית לפתרון בעיית-הפליטים, אשר תכלול יישוב פליטים בעיראק, בסוריה, באלג'יר, במארוקו, בירדן ובמדינות אחרות באזור" - שיהיה כתוב גם מצרים, אז זה חל גם על חצי-האי סיני.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בסדר. אז נשארו לנו שני דברים, אתה לא רוצה שייקבע שנהר-הירדן הוא הגבול, ואתה אומר שמא פעם במשא-ומתן עם מישהו יתברר שכדאי לצרף זאת. זוהי גם עמדתו של השר קול.

שר המשטרה א. ששון:

אדוני ראש-הממשלה, אני מתפלא מאוד שוועדת-השרים לענייני בטחון חרגה מסמכותה והרשתה לעצמה לדון בעניינים מדיניים. ועדת-השרים לענייני בטחון מוסמכת לדון רק בענייני בטחון, הממשלה לא הסמיכה אותה לדון בעניינים מדיניים. אני מתפלא שפה מביאים לפנינו החלטות, שלגביהן כאילו השרים הסכימו והחליטו.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אלו רק הצעות.

שר המשטרה א. ששון:

אבל כאן כתוב: "החלטות וועדת-השרים לענייני בטחון", והממשלה לא הסמיכה את ועדת-השרים לענייני בטחון לדון בעניינים מדיניים. עניינים מדיניים הם מסמכותה של הממשלה-כולה. אם הממשלה תחליט שוועדת-השרים לענייני בטחון דנה בעניינים מדיניים, אני מבקש לצרף אותי לוועדה זו.

אני איש יליד המזרח, אני מכיר את המזרח, אני מכיר את בעיותיו ולא ייתכן שבעניינים אלה לא ישתפו אותי. 40 שנה עבדתי בשטח זה, אני רואה החלטות אלו כהחלטות אבסורדיות, שאין בהן כדי להביא לשלום בינינו ובין הערבים. במשך 19 שנה לא יכולנו ליישב אף פליט אחד באף ארץ ערבית, ואתם רוצים ליישב פליטים במארוקו, באלג'יריה ובארצות אחרות? אתם רוצים להרחיב את הסכסוך ולהחריף את האיבה? להכניס לעניין מדינות שלא היה להן כל קשר אתנו, להכניס אותן לעניינים אלה?

אינני מבין זאת, אני מערער על ההחלטות הללו ואני מבקש שהממשלה תדון על-כך מחדש.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו דנים מחדש ואתה יכול לדון.

שר המשטרה א. ששון:

אני רוצה לקבוע פרינציפ. בישיבה קודמת של הממשלה שאלתי אם בוחרים ועדה שתקבע את מטרות-השלום. איך נקבעה ועדה זו? אני מצטער על זה ומתבייש בעצמי שלא מנצלים אותי ולא משתפים אותי בהתייעצויות כאלו. במשך 40 שנה עבדתי ועסקתי בעניינים ערביים, ואינני יודע איך זה ייתכן. אני רוצה לשאול את כל חברי-הממשלה היושבים פה, שיגידו לי מי שר-החוץ של סוריה. אינם יודעים את האנשים, אינם מכירים את האלמנטים, איך לא משתפים אדם שידע את הדברים האלה? ישבו כל-מיני ועדות, ידעתי ששרים מתאספים, ואני אינני יודע שום דבר. אני מבקש להעמיד זאת לדיון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה מתרגש לחינם, זה עומד על סדר-היום, ואתה יכול כדבריד לא להתייחס כלל להצעות האלו.

שר המשטרה א. ששון:

אני טוען שלא היתה לכם סמכות לדון בדברים האלה. כאשר בחרנו בוועדה לענייני בטחון לא נתנו לה סמכות כזו. בזמן האחרון אמרנו שנותנים לה סמכות לדיון במאמץ המלחמתי-הצבאי, אבל לא במאמץ המדיני.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה רוצה שאעמיד להצבעה אם היתה זכות לאנשים לדון ולהביא את החומר? זה הרבה לא יעזור. הטענה שלך, שאתה 40 שנה עוסק בזה, זה חשוב מאוד...

שר המשטרה א. ששון:

הכל הפך לעניין מפלגתי וסיעתי, תנצלו אדם שיודע

את הדברים האלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה הובא לממשלה וכל חבר יכול להפוך את ההצעות

על פיהן. אמרתי שהממשלה יושבת היום כוועדת-שרים לענייני בטחון ודנה במדיניות שלה. אינני מבין את ההתרגשות, אם יש לך הצעות, אתה יכול להביא אותן.

שר המשטרה א. ששון:

איפה אביא את הצעותי, אם אלו הן החלטות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אלו הצעות-להחלטה, אתה רשאי לבטל אותן.

שר המשטרה א. ששון:

למה ועדת-השרים לענייני בטחון עשתה זאת? היא לא

מוסמכת לדון בזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מוסמך כל אדם לדון עם עצמו ועם מי שהוא רוצה.

אמרת י שהיום יש שתי ישיבות, טבעי הדבר שאנשים שעסקו בענייני בטחון הגיעו לרגע לשאול את עצמם: ומה הלאה? במסגרת של 21 חברים קשה לעשות זאת, ועל-כך היתה ועדה של חמישה איש, שהכינה חומר. לא התרגשת לגבי שלושה חוקים שהבאנו, שנדונו בוועדת השבעה.

שר המשטרה א. ששון:

זוהי ועדה שבחרנו בה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הוועדה לענייני בטחון היא חלק מהממשלה, היא מביאה הצעות, אתה יכול לא להתייחס אליהן. אני מיעץ לך להביא את הצעותיך, כאילו לא הובאו שום הצעות אחרות, ותדון לעצם העניין, אינני יודע מה ההתרגשות הזאת.

שר המשטרה א. ששון:

אני כתבתי לראש-הממשלה תזכיר איך לפתור את בעיית-הפליטים, ועכשיו אני רואה שיש לנו כבר החלטות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

כמה הערות, מהן הערות-ניסוח ומהן הערות ענייניות. ראשית-כל אני מציע שבכותרת של העניין הזה נשנה את הכתובת ושיהיה כתוב: הצעות לדיון בממשלה.

בסעיף א' (1): "ישראל עומדת על חתימת חוזה-שלום

עם מצרים רק על יסוד הגבול הבינלאומי - אינני רואה צורך במלה "רק" ואני מציע להוציא אותה, ואותו הדבר לגבי סעיף ב' (1). לדעתי המלה "רק" באה רק למעט.

לגבי סעיף א' (4)(ד): "פירוז מוחלט של חצי-האי סיני..." - אני מציע למחוק את המלה "מוחלט", והוא הדין בסעיף ב' (3)(א), גם כאן אני מציע למחוק את המלה "מוחלט". זה הדבר שבמשא-ומתן צריך יהיה לקבוע אותו.

לגבי סעיף ג' (1) אני רוצה בדרך של הצעת-ניסוח להביע דעה. במקום: "ייקבעו סדרים מיוחדים למקומות-הקדושים לדתות השונות" - אני מציע לכתוב: "תובטח שמירה מעולה, חופש-גישה וניהול פנימי של המקומות הקדושים לדתות השונות".

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני רוצה רק להבהיר שאנחנו פה לא קובעים נוסחים סופיים, אלה מחשבות להנחיות לשר-החוץ אבא אבן, לקראת נאומו. כאשר נבוא לקבוע ניסוח סופי נדון על הפרטים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

לגבי המקומות הקדושים יש רק שלוש אפשרויות. אפשרות אחת זו ירושלים חצוייה, וזה בוודאי אסון למקומות הקדושים. משום-כך כתבנו במקום אחר שאנחנו מרחיבים את ירושלים. אפשרות שנייה, שנבטיח את המקומות הקדושים על הצד היותר טוב, וזאת אנחנו לא צריכים להגיד לעולם, זה מובן מאליו. אם אנחנו אומרים "הסדרים מיוחדים", זה יוצר אפשרות שלישית של תביעה לבינאום המקומות הקדושים. אם אני אומר שתובטח שמירה מעולה, חופש-גישה וניהול פנימי של המקומות הקדושים לדתות השונות, אני בזה אומר הכל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה מה שכתוב כאן, אבל אם אתה חושש, נקח זאת

בחשבון.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אולי טוב שיחשבו שיש עוד מקום למשא-ומתן על

המקומות הקדושים. אם אתה קובע דפוס אחרון, הם יגידו: הם כבר בעלי-הבית על המקומות הקדושים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אם אומרים שייקבעו סדרים מיוחדים, זה כאילו

אנחנו כבר קובעים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

גם להם יש דעה בענין זה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

לגבי סעיף ד' על ביטול הסכמי שביתת-הנשק בין

ישראל לבין שכנותיה - זה כולל גם את לבנון, ודומני שאתה איננו מבטלים את הסכם שביתת הנשק.

ד"ר י. הרצוג:

משאירים זאת פתוח.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

במקום "שכנותיה" הייתי מציע לכתוב לבין מצרים, סוריה וירדן. אנחנו מדברים על חוזי-שלום עם שלוש מדינות. אינני יודע אם נרצה לבטל את הסכם-שביתת-הנשק עם לבנון, שם אין בעייה של שטחים מפורזים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

גם לבנון הכריזה מלחמה עלינו, הופל גם אווירון של לבנון. פה לא כתוב: שלוש מארבע שכנותיה, אם מישו ידרוש לא לכלול את לבנון, נעשה זאת.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

למה לבטל באופן חד-צדדי את הסכם-שביתת-הנשק עם

לבנון?

השר מ. בגין:

היא ביטלה אותו על-ידי הכרזת המלחמה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אין לנו בעיה של שטחים לגבי לבנון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל עניין המים בהחלט נוגע ללבנון. יש מעיין

אחד של הירדן שבא מהלבנון.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אבל גם כאן אין לנו בעיות עם הלבנונים. לגבי

סעיף ה' (4) אני נגד זה שנוציא את המילים "חצי-האי סיני", אפשר רק אולי להפוך את הסדר ולכתוב זאת אחרי "חלקים מסויימים בגדה-המערבית". אם המשא-ומתן על שלום יארך זמן רב, חודשים ואולי שנים, אני בעד זה שאנחנו בינתיים נעשה פעולה ונעביר פליטים לאל-עריש. במקום שהם יישבו במחנה-הפליטים בעזה, נעביר חלק מהם לגדה-המערבית וחלק לאל-עריש, וניישב אותם. אז אנחנו באופן חד-צדדי משתדלים לפתור את בעיית-הפליטים.

שר החקלאות ח. גבתי:

יש לי הערה אחת בקשר עם הניסוח, בסעיף הנוגע

לסוריה. בסעיף 3(ב) נאמר: "הבטחה מוחלטת של אי-הפרעה לזרם-המים ממקורות-הירדן לישראל, בין על-ידי תיקון הגבול הצפוני ובין על-ידי הסכם בין שתי המדינות, אשר יבטיח את מקורות-המים". אם הכוונה להבטיח את מקורות-המים של החצבאני, זה לא נאמר כאן, כי בגבול הסורי נמצא רק הבאניאס. זה לא מבטיח את כל מקורות-המים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מסוריה אי-אפשר לדרוש זאת, אבל אולי כדאי להזכיר כאן משהו בעניין הירמוד, אבל זה קשור עם גבול הירדן; בסעיף זה מדובר על סוריה. נצטרך להתייעץ בעניין זה עם וינר ועם אנשי תה"ל.

בקשר לירדן אני מצטרף לדעה שסעיף (4) איננו

נחוץ בשלב זה.

שר החקלאות ח. גבתי:

כמה הערות בעניין הפליטים. בסעיף (2) בפרק זה יש דבר שאינו מתקבל על הדעת. הרישא של הסעיף אומרת שישראל תתבע ממדינות-ערב ומהמעצמות הגדולות לגשת להכנת תכנית יסודית לפתרון בעיית-הפליטים... והסיפא אומרת שישראל תהיה מוכנה לקבל מילווה. מילווה למה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

בעניין זה דיברו אתנו במשך כל השנים. נניח אפילו שמדינה ערבית אחת גדולה אומרת: אני מקבלת את יישוב כל הפליטים, אבל צריך להשקיע בזה כסף. אנחנו כל השנים אמרנו שאנחנו מוכנים להשתתף, אבל כשהייתי שר-האוצר אמרתי, שנוכל להשתתף בכסף בתנאי שיתנו לנו מילווה לזמן ארוך. על-אחת-כמה-וכמה אם יהיו לנו מים, אם מהליטאני או מההתפלה, גם אנחנו מוכנים ליישב.

שר החקלאות ח. גבתי:

זהו בדיוק, ועל-כן אני חושב שזה לא שייך לסיפא של סעיף (2). אני סבור כי את הדגש בעניין הפליטים אנחנו צריכים לשים לא על תביעה שיכינו תכניות ליישובים בארצות אחרות, כי כשם שלא נקפו אצבע עד עכשיו בעניין זה, יש כל הבטחון שגם להבא לא ינקפו אצבע. על-כן צריך לשים את הדגש על תכנית שלנו ליישוב הפליטים.

אני בדעה שאנחנו צריכים לגשת במלוא הרצינות להכנת תכנית כזאת, ואני רואה אפשרות להכנת תכנית כזאת. ואז צריך לקשור זאת עם עניין הירמוד. בגדה-המערבית יש אפשרות ליישב פליטים. יש שטח של 200 דונם בבקעת-הירדן, שמתאים להתיישבות ואפשר ליישב שם לפחות 15 אלף משפחות בכמות המים שיש שם פלוס חלק ממי-הירמוד.

זו תכנית גדולה, ואני חושב שתכנית כזאת רק אנו יכולים לתכנן אותה ולהציע אותה.

כשם שלא הייתי מוציא מכאן בכל-זאת את חצי-האי סיני, כפי שהוצע פה, אם כי אינני בטוח אם נוכל לערוך תכנית לגבי יישוב הפליטים שם, אבל לדעתי יש אפשרות - ואם תהיה התייעצות עם וינר, בוודאי נשמע על-כך ממנו - ליצור קונצפציה של יישוב פליטים ערביים באל-עריש, גם אם זה יישאר בטריטוריה של מצרים.

בתוך המשא-ומתן אנחנו צריכים להציג תכנית כזאת.

אני חושב שיש לזה ערך פוליטי גדול, אם נציג בפני העולם תכנית ליישוב הפליטים, שקרוב לעשרים שנה מדברים על זה, אבל איש לא ניגש לכך ברצינות. אנחנו צריכים להניח על השולחן תכנית ליישוב פליטים בחצי-האי סיני ובגדה-המערבית, דבר שירפא אחת לתמיד את הפצע הזה, שאחרת לעולם לא יתן להבריא את המצב במזרח-התיכון. אני חושב שאנחנו צריכים באופן מעשי לגשת להכנת תכנית כזאת, להציג אותה ולהגיד: בעזרת המעצמות הגדולות אנחנו יכולים לקבל על עצמנו גם לתכנן וגם לעזור בביצוע,

בין אם זה בטריטוריה שלנו, בין אם זה בגדה-המערבית ובין אם זה בחצי-האי סיני. אני כלל לא חושב, אם נצליח לשכנע שיש אפשרות ליישב בחצי-האי סיני, באל-עריש 50 אלף משפחות, שזה 200 אלף נפש של פליטים, וזה יבוצע לא בטריטוריה שלנו, שמישהו יראה בזה איזו כוונה רעה מצדנו לגבי מצרים, שייווצר שם חבל ארץ מיושב, אשר מסוגל לשאת את עצמו.

אינני מדבר כרגע על תיקונים סגנוניים, אבל לדעתי צריך לשים את הדגש על עניין זה, ואנחנו צריכים להציע תכנית כזו, וצריך להטיל על מי שיכול, להכין סקיצה של תכנית כזאת, שאפשר להציגה על השולחן עוד תוך כדי העצרת הזאת.

שר האוצר פ. ספיר:

שאלה לשר גבתי, נניח שיש מקומות ליישב אותם

בישראל?

שר החקלאות ח. גבתי:

אני לא מדבר על ישראל, אני מדבר על

הגדה-המערבית, על בקעת-הירדן, בין יריחו לבין שכם.

שר האוצר פ. ספיר:

זה מחוץ לגבולות ישראל?

שר החקלאות ח. גבתי:

אם נהר-הירדן הוא גבול ישראל, אז זה בתוך ישראל. אני מדבר על שני מקומות - בקעת-הירדן ואל-עריש.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה נמצא בהצעות. אני מציע שנמשיך אחר-הצהריים, אולי בינתיים השר ששון יחשוב על הדברים. אנחנו גם צריכים לשמוע את סקירתו של שר-הבטחון.

שר הבטחון מ. דיין:

לא צריך, אלא אם רוצים.

השר מ. בגין:

אנחנו רוצים.

שר האוצר פ. ספיר:

אני מבקש את ישיבת אחר-הצהריים לפתוח בסקירה שלי, כי אני מחר צריך להביא לכנסת חוקים הקשורים למסים ולתקציב וזה יהיה חלק מסקירתי.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מציע להקים ועדה מצומצמת של שרים, שתדון באופן דחוף ומעשי בעניין הרחבת הצנזורה על העתונות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא עכשיו.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מציע רק לבחור ועדה, כי בכל פעם שמעלים את עניין הצנזורה, זה ויכוח של שעות.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

אנחנו צריכים להישבע שמהדיון על ההצעות שבנייר שלפנינו, לא תדלוף אף חצי-מילה, כי זה חומר-נפץ גדול.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הודעתי ששיבה זו היא ישיבה של ועדת-השרים לענייני בטחון. כדי שלא תהיינה טענות לחברים מדוע אינם בתוך העניינים, תטפל הממשלה-כולה בעניינים, כי אין אחד שאינו בטוח כי יש לו מה להגיד. בכוונה קבענו שתי ישיבות, כדי שיהיה למזכירת-הממשלה מה למסור לעתונאים, על דברים אחרים שנדונו. אנחנו מוכרחים להודיע לשר אבן מה ההנחיות, ומוכרחים לשמוע גם סקירת שר-הבטחון, אולי יהיו שם דברים שנוכל לפרסם.

שר הבטחון מ. דיין:

הסקירה שלי איננה ארוכה, אולי אפשר לעשות זאת

עכשיו.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

סקירה מחייבת שאלות, וזה לא עניין של עשר דקות.

אני מציע לעשות זאת אחר-הצהריים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו נתחיל את הישיבה אחר-הצהריים בשעה 16:30.

המשך הדיון נדחה לישיבת אחר-הצהריים.

הישיבה ננעלה ב- 13:20